

CALEA MÂNTUIRII

Săptămânal editat de Centrul de Studii Teologice-Istorice și de Prognoză Pastoral-Misionară al Facultății de Teologie Ortodoxă Arad.
Redactor fondator (1935): Preot Ilarion V. Felea. Apare cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Timotei, Arhiepiscopul Aradului

EDITORIAL

Să nu vorbim între noi în locașul Bisericii, ci doar cu Dumnezeu!

Observăm de foarte multe ori, preoți și credincioși, că în comportamentul fraților noștri, care stau împreună cu noi la rugăciune în locașul Bisericii, și-au făcut loc unele obișnuințe nesănătoase, care nu le folosesc nici lor, nici celor ce stau în jurul lor în Sfânta Biserică.

Cea mai vizibilă și deranjantă este vorbăria de care unii credincioși dau dovadă atunci când intră în Sfântul locaș, distrăgându-le astfel atenția celor care stau la rugăciune. Aceasta vădește nefundamentarea deplină în tainele credinței, o mare superficialitate și în cele din urmă lipsa de respect și de iubire creștină față de fratele lor care caută să-și liniștească mintea și inima în rugăciune. Ei se fac, cel mai adesea, prilej de împrăștiere, distrăgându-le celor din atenția cu tot felul de lucruri și observații neimportante, ceea ce nu-și are rostul în timpul rugăciunii, neaducând niciun folos duhovnicesc, nici celui pe care-l deranjează, nici celui pe care-l provoacă într-un fel sau altul, printr-o discuție banală.

Sfântul Ioan Gură de Aur, scrie despre necuviința cu care creștinii stau de cele mai multe ori în Biserică, la rugăciune, următoarele: „... în ceasul în care îți vorbește Dumnezeu, tu, în loc să te rogi, ai început cu cel de lângă tine o discuție în șoaptă, despre lucruri nefolositoare ...; aceasta e de ajuns pentru a pierde mântuirea. Să nu crezi că e o greșeală mică ... Să presupunem că discuți cu o persoană oficială sau cu un prieten bun de-al tău. Și în timp ce acesta îți vorbește, tu întorci capul cu nepăsare și începi să discuți cu altcineva. Cel cu care vorbești nu va fi jignit de această necuviință a ta? ... Dumnezeu însă, este jignit în fiecare zi ... nu numai de doi-trei oameni, ci aproape de noi toți și ne îngăduie cu îndelungă răbdare”.

Nu își au rostul, din această perspectivă, niciun fel de observații sau vorbe, chiar dintre cele aparent pozitive, cum ar fi schimbarea unei impresii privitoare la frumusețea slujbei, a cântării sau

a predicii care se rostește. Aceasta pentru că șederea în Biserică, este în modul cel mai real ședere în prezența lui Dumnezeu, iar rugăciunea nu este altceva decât convorbirea noastră tainică cu Dumnezeu, pe care L-am întâlnit în slujbă. Ori în prezența lui Dumnezeu și în dialogul tainic cu Acesta prin rugăciune, nu mai este loc pentru niciun cuvânt sau gând lumesc, căci trebuie ca în Biserică „toată grija cea lumească de la noi să o lepădăm”, așa cum ne îndeamnă și textul Heruvicului din cadrul Sfintei Liturghii. Sfântul Ioan Gură de Aur scrie în acest sens: „Gândește-te, omule, în fața cui stai în ceasul slujbei și împreună cu cine - cu heruvimii, serafimii, cu toate puterile cerești. Dă-ți seama cu cine psalmodiezi și te rogi. Ca să-ți revii e de-ajuns să-ți aduci aminte că, în vreme ce ai trup material, te-ai învrednicit să-I aduci cântări Domnului împreună cu îngerii cei nemateriali”.

A vorbi cu cel de lângă noi în timpul rugăciunii din Biserică, vădește astfel nu numai lipsă de respect pentru acesta, ci în primul rând lipsă de respect față de Dumnezeu, în prezența căruia stăm în Biserică și a căruia “ureche” este plecată spre a asculta rugăciunea și mulțumirea noastră, în timp ce mintea noastră este încărcată de griji lumești.

Păstrarea liniștii în Biserică nu vizează numai timpul în care în locașul Bisericii se săvârșesc Sfintele Slujbe, ci și orice alt moment din timpul zilei, chiar și momentele în care nu se săvârșesc sfintele slujbe, pentru că și în aceste momente de tăcere, unii credincioși doresc să intre în Biserică, să se închine, să se roage, să se liniștească, și de aceea dragostea noastră față de ei trebuie să ne îndemne la tăcere și respect.

În concluzie, locașul Bisericii rămâne loc tainic de regăsire a noastră în tăcere și în rugăciune, loc tainic al întâlnirii noastre reale cu Dumnezeu.

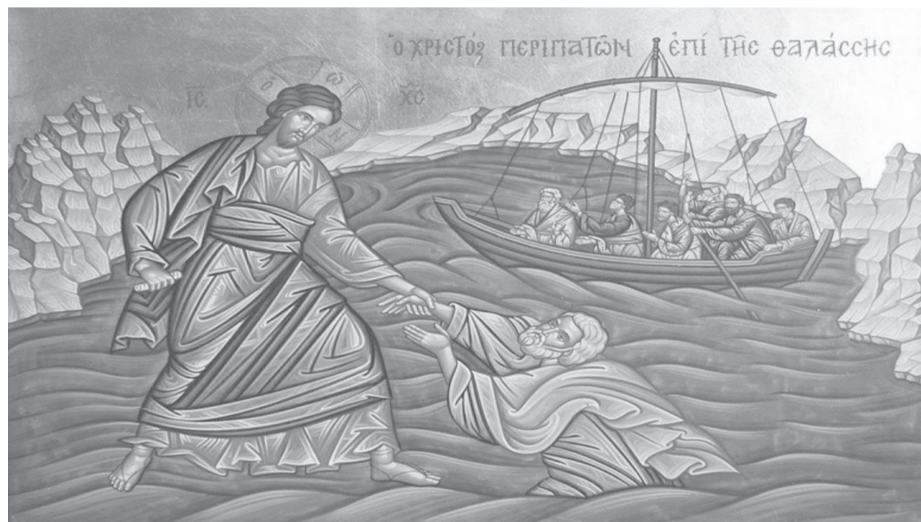
Pr. Lucian FARCAȘU

PREDICA

Model de credință și smerenie

Duminica a IX-a după Rusalii

„În vremea aceea Iisus a silit pe ucenici să intre în corabie și să treacă înaintea Lui, pe țărâmul celălalt, până ce El va da drumul mulțimilor. Iar dând drumul mulțimilor, S-a suit în munte, ca să Se roage singur. Și, făcându-se seară, era singur acolo. Iar corabia era acum la multe stadii departe de pământ, fiind învăluită de valuri, căci vântul era împotriva. Iar la a patra străjă din noapte, a venit la ei Iisus, umblând pe mare. Văzându-L umblând pe mare, ucenicii s-au înspăimântat, zicând că e nălucă și de frică au strigat. Dar El le-a vorbit îndată, zicându-le: Îndrăzniți, Eu sunt; nu vă temeți! Iar Petru, răspunzând, a zis: Doamne, dacă ești Tu, poruncește să vin la Tine pe apă. El i-a zis: Vino. Iar Petru, coborându-se din corabie, a mers pe apă și a venit către Iisus. Dar văzând vântul, s-a temut și, începând să se scufunde, a strigat, zicând: Doamne, scapă-mă! Iar Iisus, întinzând îndată mâna, l-a apucat și a zis: Puțin credinciosule, pentru ce te-ai îndoii? Și suindu-se ei în corabie, s-a potolit vântul. Iar cei din corabie I s-au închinat, zicând: Cu adevărat Tu ești Fiul lui Dumnezeu. Și, trecând dincolo, au venit în pământul Ghenizaretului.” (Matei 14, 22-34)

Credința este prezentă în om ca virtute. Condiția oricărei virtuți, printre care și credința, presupune o dezvoltare, o înmulțire a ei de la stadiul posibilității până la desăvârșirea ei în starea de sfințenie pe care omul o trăiește chiar în exersarea virtuții. Omul primește de la Dumnezeu credința ca posibilitate. Structural, omul nu poate fi închipuit fără credință. Când vorbim de existența omului, vorbim neapărat de ființarea lui în credință. Însă, el este chemat să trăiască acest dar al credinței în manifestarea libertății, cu propria-i voință. Calea credinței, a dezvoltării acesteia este de fapt calea de la chip la asemănare cu Dumnezeu. Ea poate fi trăită autentic doar dacă omul este în părtășie cu Dumnezeu, dăruitorul credinței.

Model de credință, de smerenie și de sfințenie ne este Maica Domnului. Despre Sfânta Fecioară Maria s-au scris puține lucruri, comparativ cu personalitatea ei copleșitoare. Nu avem în memoria Bisericii multe detalii privitoare la evenimentele importante din viața ei, iar cele care sunt consemnate nu sunt suficiente pentru alcătuirea unei biografii câtuși de puțin complete a celei care a purtat în pântec pe Dumnezeu Cel neîncăput. Sfânta Scriptură consemnează puține, foarte puține momente din viața Maicii Domnului, iar cele care sunt consemnate o arată pe Maica Domnului în postura de slujitoare a lui Dumnezeu în opera de răscumpărare a omului prin Întru-

parea Fiului lui Dumnezeu. Ea nu pare a fi protagonista vreunui eveniment; Sfânta Scriptură nu o prea arată ca fiind în centrul atenției, ci și acolo unde relatările o includ și pe ea, este așezată în umbra Persoanei Mântuitorului Iisus Hristos. Prezența ei pare a fi una destul de ștearsă, dacă este să ne folosim de criteriul publicitarului (cu cât ești mai afirmat în public, cu atât ești mai important), de care se folosesc multe din personalitățile lumii noastre.

Icoana în care Maica Domnului este înfățișată arătând cu mâna spre Pruncul pe care-L poartă în brațe aduce deplină lumină peste părelnicia absenței a Maicii Sfinte din textul Scripturii cât și din scrierile Sfinților Părinți (sunt cunoscute trei biografii ale Maicii Domnului scrise de Sfinții Părinți, recunoscute și acceptate de către Biserică). Maica Sfântă nu este absentă, ci deplin prezentă în chemarea cu care Dumnezeu a ales-o. Ea a fost chemată să nască și să arate lumii pe Fiul lui Dumnezeu, nu să se arate pe sine, iar faptul că nu a știut de sine, ci doar de Fiul lui Dumnezeu, această stare de smerenie a sa a făcut-o „mai cinstită decât heruvimii și mai mărită fără de asemănare decât serafimii”. Maica Domnului a fost deplin prezentă atât în viața Fiului ei, cât și în viața Bisericii, doar că prezența ei era una acoperită de smerenie, iar Biserica prin scrisul ei a respectat starea ei de smerenie și nu a scris multe

Continuare în pagina 2

Pr. Ionel SCÂNTEIE

Din sumar

- ▶ Rugăciunea, putere și iluminare
pagina 2, Prof. Amalia Stana
- ▶ Temeiuri biblice noutestamentare cu privire cu la oficierea Sfintelor Taine și ierurgii bisericești, Pr. Sorin Cosma
pagina 3
- ▶ Știri
pagina 4

Model de credință și smerenie

Urmare din pagina 1

despre ea, decât câteva lucruri prin care se poate alcătui o simplă și minimală biografie. Acest părelnic „gol” a fost compensat în viața Bisericii prin chemarea Maicii Sfinte în rugăciune în toate modalitățile de rugăciune pe care Biserica și le-a creat: canoane de rugăciune, acatiste, rugăciuni simple, etc. Biserica a înțeles că despre Maica Domnului nu se poate vorbi orișicum, ci doar în stare de rugăciune; viața ei nu este subiect de dezbateri teoretică, pentru că efortul rațiunii nu poate face nimic în fața deplinei smerenii cu care Maica Sfântă a arătat și arată pe Fiul lui Dumnezeu. Așadar, deplina smerenie a Maicii Domnului a făcut-o deplin prezentă în viața Bisericii, pentru că nu este rugăciune a Bisericii în care să nu fie chemată și Maica Sfântă. Biserica a înțeles să vorbească despre Maica Domnului, vorbind cu Maica Domnului. De ce vorbește Biserica așa de mult cu Maica Domnului? Pentru că, pe de-o parte, ea este cea care arată pe Cel ce S-a născut din ea, iar pe de altă parte, vorbirea cu Maica Domnului ne face și pe noi părtași acelei smerenii înspre care Fiul lui Dumnezeu privește cu dor și coboară pentru a Se sălășlui și a face din acel suflet locaș al Său.

Evangelia Născătoarei de Dumnezeu este „Faceți orice vă va spune”. (Ioan 2, 5). Pentru cei care o ascultă și o roagă ea este mâna întinsă de la Hristos și înspre El. Maica Domnului este ajutorul spre noi cei din valurile mării vieții spre a ne ridica precum Petru din cele din adânc spre cele către Domnul.

O concluzie simplă la cele spuse ar fi următoarea: când vorbim despre Maica Domnului trebuie să vorbim cu Maica Domnului, de aceea și Biserica a făcut din momentele principale a vieții ei prilejuri de aleasă praznuire. Așa avem sărbătorile închinare Maicii Domnului. Deci orice vorbă despre Maica Domnului este prin sine un îndemn de a vorbi în duh de rugăciune și de smerenie cu Maica Domnului.

Nădejdea șterge lacrimile sufletului rănit

Nădejdea în Domnul alungă deznădejdea întunecată, plină de spaime, chemând mila dumnezeiască și mântuirea. Nădejdea în Domnul îi izbăvește pe cei căzuți. Nădejdea la mila lui Dumnezeu îi îndreaptă pe cei îngenuncheați; ea desfăce lanțurile de la picioarele celor întemnițați.

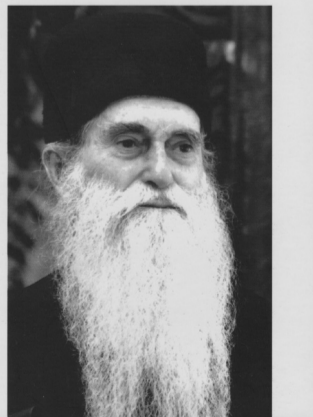
Nădejdea răsare întocmai ca zorile trandafirului pe cerul sufletului, luminând zilele întunecate de negură ale sufletului întristat și ale inimii deznădăjduite. Ea revarsă balsamul mângâierii pe rănile inimii înlăcrimate. Ea îi ocrotește pe orfani și ajută văduvele. Nădejdea răsplății îl ține pe cel nedreptățit și îi ușurează pe cei împilați și robiți.

Nădejdea îi întărește pe bătrâni ca să poată duce până la sfârșit povara bătrâneții. Ea dă curaj fecioarelor părăsite ca să trăiască în cumințenie și tinerilor ca să se arate bărbați vrednici și buni. Ea șterge lacrimile ce întunecă ochii celor nefericiți. Nădejdea în viața veșnică face ca moartea apropiată să fie fără durere.

(Arhimandrit Arsenie Papacioc, *Despre izbăvirea de întristare*, Editura Elena, Constanța, 2013, p. 51)

Părintele ARSENIE Papacioc

DESPRE IZBĂVIREA DE ÎNTRISTARE

Rugăciunea, putere și iluminare

Sfântul Isaac Sirul le recomandă călugărilor săi, pentru că trebuie să precizăm că Isaac a fost ascet în pustie, dar apoi și stareț al unei mănăstiri, privegherile de noapte, pe care le consideră cele mai bune.

Privegherile de noapte sunt bune, doar atunci când ziua și-o închini lui Dumnezeu și „nu vânturi ceea ce noaptea ai adunat.” Isaac recomandă rugăciunile cu propriile cuvinte, nu numai recitarea unor rugăciuni din cărțile bisericești. Pentru privegherea de noapte era stabilită o rânduală, un set de rugăciuni, un canon care cuprindea și tropare, lecturi și metanii. Nevoitorul trebuia să nu își recite psalmii spre exemplu în mare grabă, cu scopul de a-și termina canonul cât mai repede.

Isaac recomandă o rugăciune înainte de începerea privegherii: „Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeul meu, Cel ce cercetezi zidirea Ta, Cărui Îi sunt arătate patimile mele și slăbiciunea firii noastre și tăria potrivnicului nostru, acoperă-mă Tu însuși dinspre răutatea mea...Păzește-mă de tulburarea gândurilor și de potopul patimilor și fă-mă vrednic de această slujbă sfântă, ca nu cumva să stric dulceața ei cu patimile mele și să mă aflu fără rușine și plin de îndrăzneală înaintea Ta.” Gândul care te îndeamnă să grăbești rugăciunile nu trebuie ascultat.

Privegherea aduce bucurie duhovnicească, ea poate să transfigureze deplin omul.

Prin privegheri Sfântul Arsenie a ajuns la o astfel de iluminare încât trupul său devenea totul o flacără atunci când se ruga.

Rugăciunile trebuie să fie desfătarea monahului, al nevoitorului și nu chinul lui, ele trebuie practicate pentru a dobândi curăția inimii și a ajunge la sfințenie.

Pustnicul deși fuge de lume, nu o uită, deși se debarasează de lume, se roagă pentru ea, așadar Isaac deși pustnic avea o compasiune față de toate ființele, inclusiv față de eretici, păgâni, apostatați sau demoni. El avea o inimă plină de milostivire, iar rugăciunile sale sunt pline de înțelepciune. Într-una din rugăciuni îi mulțumește lui Dumnezeu pentru întruparea Fiului Său: „Plecându-mă până la pământ, Îți aduc cu toate oasele mele și din toată inima mea închinarea care Ți se cuvine, slăvite Dumnezeule Care locuiești într-o tăcere negrăită. Tu ai zidit pe pământ spre înnoirea mea un cort al iubirii, un leac, loc de odihnă al bunăvoinii Tale, un templu de carne plăsmuit cu cel mai sfânt untdelemn al sfințirii, pe care l-ai umplut apoi de sfințenia Ta, ca prin el să-Ți fie adusă închinarea.”

Sfântul Isaac se ruga și pentru bolnavi și captivi: „Fie pomeniți înaintea Ta, Doamne

și cei care suferă în trupul lor cumplite boli și amare neputințe, trimite-le înger milostiv și mângâiere sufletelor lor chinuite de cumplitele chinuri ale trupurilor lor. Îndură-te, Doamne, și de cei aflați în mâinile celor răi și ticăloși și fără de Dumnezeu, trimite-le degrabă înger milostiv și izbăvește-i din mâinile lor. Doamne, Dumnezeul meu, trimite mângâiere tuturor celor aflați fără vină în tot felul de amare greutăți.”

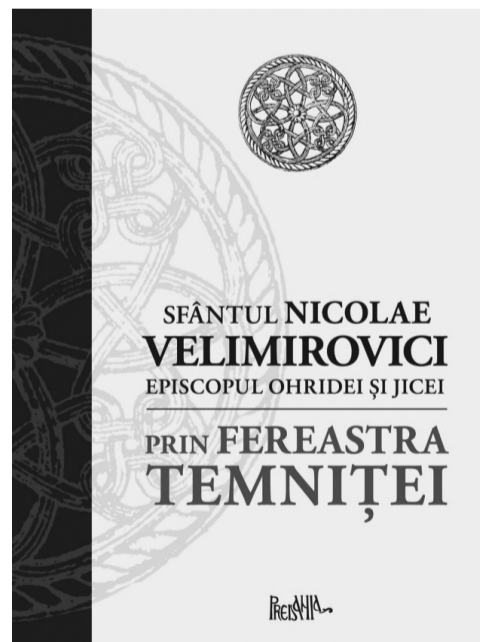
Isaac este convins că trebuie să ne rugăm pentru toți oamenii, indiferent de virtuțile și credințele lor, inclusiv și pentru cei care au adormit și au fost necreștini, deoarece mântuirea este universală.

„Trebuie să ne rugăm cu durere și să cerem lucruri de la Dumnezeu (...) Iată simțământul pe care trebuie să-l avem față de toți oamenii: trebuie să ne rugăm pentru ei cu durere, ca pentru noi înșine, căci așa Dumnezeirea va veni și se va odihni în noi, și se va sălășlui în noi potrivit voii Lui, precum în cer așa și pe pământ.”

Prof. Amalia STANA

Cine este cea mai mare valoare a vieții noastre?

Dacă ne vom lăuda, cu cine o vom face? Fiți cu luare-aminte, fraților, la cum pun întrebarea: nu spun „Cu ce ne vom lăuda?”, ci „Cu cine ne vom lăuda”. Dacă cineva se laudă cu lucruri, se laudă cu ceva; dacă se laudă cu oameni, se laudă cu cineva. Mai prețuiți sunt oamenii decât lucrurile, și să te lauzi cu niște oameni e mai bine decât să te lauzi cu niște lucruri. Unul se laudă cu vredniciei lui înaintași, altul cu copiii săi cei bine crescuți, altul cu prietenii lui credincioși, iar altul cu poporul său cel viteaz. Astfel de oameni sunt mai nobili și mai presus decât cei ce se laudă cu turmele de porci, cu diamantele, cu mărgăritarele, cu argintul, cu aurul, cu inelele, cerceii și veșmintele scum-

pe, sau cu mașinile, caii și alte poveri trufașe cu care își împovărează corabia vieții, ca să se scufunde înaintea Porții Raiului...

Dar, dacă vrem să ne suim

mai presus de noi și de averile noastre, dacă vrem să ne lăudăm cu cineva care este cea mai strălucitoare podoabă a istoriei noastre și cea mai mare valoare a vieții noastre, atunci ne vom lăuda cu Mântuitorul lumii, Domnul Iisus Hristos.

Trei sunt treptele de laudă cu care oamenii și popoarele se pot lăuda. Cea mai de jos treaptă este când cineva se laudă cu niște lucruri, adică cu ceva. Următoarea treaptă este aceea când cineva se laudă cu niște oameni, adică cu cineva. Iar treapta cea mai de sus este când cineva se laudă cu Dumnezeu, Ziditorul său.

(Sfântul Nicolae Velimirovici Episcopul Ohridei și Jicei, *Prin fereastra temniței*, Editura Predania, București, 2007, p. 91)

Epitaful Adormirii Maicii Domnului

După modelul Prohodului Domnului nostru Iisus Hristos din Vinerea Sfințelor Patimi, în cadrul acestei slujbe, la slujba Vecerniei sau a Privegherii, se scoate în mijlocul bisericii Sfântul Epitaf cu icoana Adormirii Maicii Domnului, cântându-se troparul praznicului, pe glasul I:

„Întru naștere fecioria ai păzit, întru adormire lumea nu ai părăsit, de Dumnezeu Născătoare. Mutatu-te-ai la viață, fiind Maica Vieții și, prin rugăciunile tale, izbăvești din moarte sufletele noastre”.

Sfântul Epitaf (denumire provenită din grecescul *ἐπίταφος* – compus din *ἐπι* care se traduce prin „pe” sau „deasupra” și *τάφος*, „mormânt”) este un obiect de cult dreptunghiular, confecționat din in sau mătase, pe care este pictată sau brodată scena punerii Domnului în mormânt sau a Adormirii Maicii Domnului. În unele cărți de cult sau manuale de tipic bisericesc, Sfântul Epitaf mai este numit și „aer”. Liturgiștii explică această denumire arătând că, inițial, „aerul” era un acoperământ ușor care acoperea Darurile din motive strict practice, fiind numit adesea și „nor” sau „voal”. Mai apoi, această pânză a început să fie împodobită cu diferite simboluri

și reprezentări precum plânsul Maicii Domnului de la mormânt, mielul înconjurat de îngeri etc. Astfel, aerul s-a transformat, cu timpul, în Epitaf.

În multe zone din țara noastră, credincioșii trec pe sub masa pe care este așezat Epitaful Adormirii Maicii Domnului, rememorând astfel Jertfa unică a lui Hristos, care a ridicat-o la cer pe Născătoarea de Dumnezeu, cinstind astfel neamul nostru omenesc.

De asemenea, conform tradiției, trecerea credincioșilor pe sub Sfântul Epi-

taf simbolizează, într-un fel, și o imitare a intrării în mormântul Maicii Domnului, spațiul în care a fost așezat, pentru scurt timp, trupul neînsuflit al Fecioarei Maria. Așa cum mormântul și moartea nu au putut-o ține pe Maica Vieții, și trupurile noastre se vor ridica din morminte și noi vom învia, spre bucurie veșnică - Adormirea Maicii Domnului transformată în Înviere fiind o reală garanție a propriei noastre Învieri.

După slujba Prohodului, preoții și credincioșii înconjoară biserica, în glas

de clopote și toacă, purtând cu ei Sfântul Epitaf, prapuri, cruci și felinare. La început, procesiunea cu Epitaful Maicii Domnului a fost oficiată în Ierusalim, unde Prohodul se cântă în timpul privegherii de toată noaptea pentru sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului. De aici, această practică s-a răspândit, mai apoi, în Rusia și în celelalte țări ortodoxe.

Dacă, în Vinerea Mare, Sfântul Epitaf este așezat pe Sfânta Masă din Altar și rămâne aici până la Vecernia Praznicului Înălțării Domnului, după care este ridicat și așezat în locul în care se păstrează în restul anului, acest lucru nu se întâmplă și pe 14 august.

Având în vedere că Sfânta Masă reprezintă Mormântul lui Hristos și nu al Maici Domnului, la întoarcerea din procesiune, Epitaful Adormirii Maicii Domnului nu este așezat pe Sfânta Masă, cum se obișnuiește în unele locuri, ci este dus înapoi, în locul în care este expus sau depozitat în timpul anului. Așezarea lui pe Sfânta Masă nu are nicio justificare teologică.

(Anuarului Liturgic și Tipiconal 2019, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă)

Temeiuri biblice nou testamentare cu privire cu la oficierea Sfintelor Taine și ierurgii bisericești*

Cu prezentul volum IV, serialul publicistic al *Prot. Dr. Ioan Bude* a ajuns la „jumătatea drumului”, ceea ce ne îndreptățește să sperăm că autorul va reuși să ducă la bun sfârșit această lucrare atât de necesară bunei desfășurări a vieții noastre bisericești, astăzi.

Volumul este structurat în patru părți, având fiecare câte o infrastructură și titrare proprie, fiind însă vorba de *Sfânta Euharistie*, această structurare ar putea fi corectată – după cuprins – cu cele patru mari secțiuni ale Teologiei, astfel:

– Cuvânt introductiv, Partea I, cu Cap. I din Partea a II-a (p. 9-44), ar corespunde Secției Istorice și (parțial) Biblice.

– Patea a II-a (p. 45-80) – Secției de Teologie biblică;

– Partea a III-a (p. 51-108) – Teologiei sistematice;

– Partea a IV-a (p. 109-140) – Teologiei practice.

Mai mult decât în celelalte volume din serialul amintit, prezentul volum abordând tema *Sfintei Euharistii*, ca Izvor haric al tuturor Tainelor Bisericii, cititorul este plasat – așa cum se precizează în „Nota asupra ediției” – față în față cu absolutul, veșnicul și mântuitorul Adevăr: Hristos Domnul, care „ieri și azi și în veac este același” (Evrei 13, 8), fiind permanent viu, prezent și activ în toate lucrările sfinte ale Bisericii Sale.

Pentru a aprofunda sensul autentic al acestor lucrări, autorul aduce și acum în discuție importanța absolută a Rugăciunii Domnești – „Tatăl nostru” (a mai făcut-o și în vol. III *Taina Pocăinței*, pag. 31-34 și 48-51), rugăciune unică în cultul divin public al Bisericii prin divinitatea ei.

Cine se străduiește să înțeleagă corect și să respecte comandamentele acestei rugăciuni, va reuși să aprofundeze și sensul celorlalte texte cu prefigurări euharistice din cuprinsul Sfințelor Evanghelii, referitoare la înmulțirea pâinilor și peștilor din Matei 14, 14-21; Marcu 6, 34-44; Luca 9, 11-17 și Ioan 6, 1-13, pe care autorul le analizează temeinic documentat în Cap. I și II din Partea I a volumului de față (pag. 13-31).

Mai departe, caracterul pascal-euharistic al Cinei celei de Taină, precum și cele cinci aspecte teologice ale jertfei nesângeroase a lui Hristos, instituită de către El cu acest prilej, ilustrativ este Cap. I din Partea a II-a a lucrării (p. 35-44).

Dar suprema valoare teologică a *Sfintei Euharistii*, așa cum este ea redată de Însuși Hristos Domnul în *Ioan 6, 22-59* o găsim prezentată și solid argumentată de către autor, în Capitolul al II-lea al aceleiași părți (p. 45-46).

Noutatea pe care o aduce studiul de față se grupează în jurul *Trupului Euharistic al Domnului*, adică același Trup cu care Iisus a murit și a înviat, dar care, după Înviere, nu mai putea fi recunoscut cu ușurință de către apropiații Lui, decât numai după anumite expresii și gesturi liturgice pe care le știau și cu care erau obișnuiți mai dinainte. Aceasta înseamnă că prin Înviere, același Trup al

lui Hristos, din Trup de jertfă a devenit Trup de slavă și îndumnezeire.

Apreciem în mod deosebit faptul că autorul abordează această delicată temă a *Trupului Euharistic (Cel înviat) al Domnului*, arătând și semnificațiile „Revelației Mormântului gol” și demonstrând că nu există decât un singur Hristos, atât din punct de vedere istoric, cât și euharistic, adică Iisus Hristos Cel înviat pe care îl mărturisim în Simbolul de credință în cadrul Sfintei Liturghii: „Care pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire, S-a pogorât din cer și S-a întrupat ... și S-a răstignit ... și S-a îngropat ... și a înviat ... și S-a înălțat la ceruri și șade de-a dreapta Tatălui”.

Drept pentru care – conchide autorul – Trupul înviat al lui Iisus dovedește că mai există și o altă spațialitate, precum și o altă materialitate, înfinit superioare vieții și lumii acesteia, realități care ni se vor revela pe deplin abia după trecerea actualului chip al acestei lumi în care vom fi și noi incluși, dar numai în măsura în care ne vom împărtăși încă de pe acum, cât mai intens cu *Hristosul Cel înviat și euharistic*.

Din Partea a III-a a lucrării (p. 81-106) rezultă cu claritate că potrivit jurisprudenței Bisericii instituită de Sfinții Părinți cu privire la *Sfânta Euharistie*, împărtășirea sistematică cu Trupul și Sângele Domnului constituie o necesitate vitală pentru toți creștinii, fie ei clerici sau mireni.

Pentru a ne ajuta să împlinim într-un mod cât mai eficient acest deziderat, autorul ne pune la dispoziție, în Partea a IV-a (p. 107-140) a cărții, procedura practică a „*Rânduiei Sfintei Împărtășiri*”: Canonul, Rugăciunile

înainte de împărtășire, precum și cele de mulțumire, de după împărtășanie, în speranța că vor fi de folos și spre mântuire tuturor celor ce le citesc și le împlinesc.

Adresându-se cu precădere preoților și profesorilor de religie, precum și oricărui credincios, volumul de față, ca și întreg materialul publicistic pe care îl continuă, prezintă abordări tematice de teologie biblică printr-o riguroasă selecție de texte temeinic comentate și aprofundate.

Pr. Sorin Cosma

* Prot. Dr. Ioan Bude, *Temeiuri biblice nou testamentare cu privire cu la oficierea Sfintelor Taine și ierurgii bisericești*, vol. IV: *Sfânta Euharistie*, Editurile Învierea și Eurobit, Timișoara, 2019, 144 pag.

ȘTIRI

Vizită chiriarhală în Parohia Arad-Șega I

În Duminica a VIII-a după Rusalii, 11 august 2019, Înaltpreasfințitul Părinte Timotei, Arhiepiscopul Aradului, a săvârșit Sfânta Liturghie în biserica cu hramul „Pogorârea Duhului Sfânt” a Parohiei Arad – Șega I, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi. Din sobor au făcut parte și părintele Silviu-Nicolae Faur, consilier administrativ-bisericesc și Arhid. Dr. Tiberiu Ardelean, inspector eparhial.

Cuvântul de învățătură rostit de către Înaltpreasfințitul Părinte Timotei, a fost pus sub titlul „Pâinea noastră cea de toate zilele” (pe baza citirilor scripturistice: I Cor. 1; Mt. 14), pe care o cerem în Rugăciunea Domnească, prin minunea relatată în pericopa evanghelică trezește conștiința de a primi pâinea care se pogoară din cer. Fiul lui Dumnezeu și Fiul Omului, prin ceea ce înseamnă aceste numiri, este însăși pâinea vieții, Mântuitorul. Adâncirea textelor Sfinților Evangheliști Matei, Marcu și Luca în lumina celui aparținând Sfântului Ioan, privind pâinea cea vie, îndeamnă la a lucra pentru „mâncarea ce rămâne pentru viața veșnică” (In. 6). Cele ce hrănesc ființa omenească să fie cumpănite, adică, prin felul întâietății celor spirituale, bogăția harului dumnezeiesc înmulțind roadele unei conlucrări adevărate. Spre atingerea la acest scop și pericopa apostolică îndeamnă la o strădanie comună spre apropierea cu vrednicie de Sfânta Euharistie, vremea postului înlesnind lucrarea, a subliniat Chiriarul nostru.

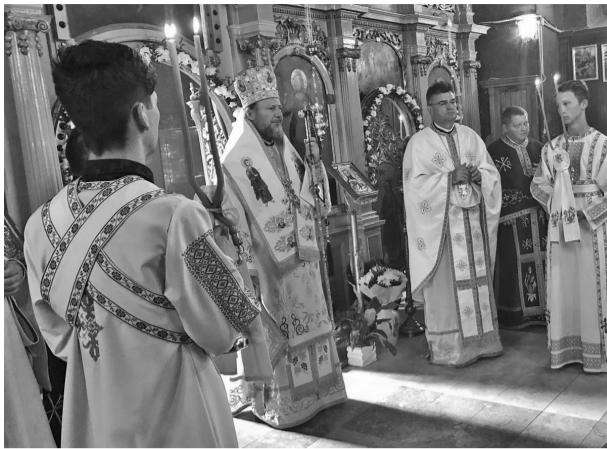
Răspunsurile liturgice au fost date de corul parohiei. Părintele paroh Aurel Bonchiș a mulțumit Chiriarhului pentru prezența și slujirea Sfintei Liturghii în această biserică parohială și pentru binecuvântarea arhierescă oferită credincioșilor prezenți la sfânta slujbă.

După aceasta, Înaltpreasfinția Sa a vizitat șantierul de pictură de la noua biserică din Cadaș-Silvaș, aparținătoare Parohiei Șega I.

Liturghie Arhierescă în Parohia Pâncota

În Duminica a VIII-a după Rusalii, credincioșii Parohiei Ortodoxe Române Pâncota, Protopopiatul Lipova, au avut bucuria de a-l primi în mijlocul lor pe Preasfințitul Părinte Emilian Crișanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Aradului. La sosire, Ierarhul a fost întâmpinat de către mulțime de credincioși în fața bisericii parohiale, după tradiție oferindu-i-se pâine și sare, iar Preanonoratul Părinte Protopop al Lipovei Nelu Mercea i-a adresat un cuvânt de bun venit.

În continuare, a urmat Liturghia Arhierescă săvârșită de un sobor alcătuit din: Pr. Nelu Mercea, Protopopul Lipovei, Arhidiacon Mircea Proteasa, consili-

er economic, Pr. paroh Flavius Ardelean, Pr. Leonardo Doca și Arhidiacon Gheorghe Lehaci.

Răspunsurile liturgice au fost date de către corala bărbătească a parohiei, care cu acest prilej a primit din partea Preasfințitului Părinte Episcop Emilian numele Sfinților Apostoli Petru și Pavel, ocrotitorii bisericii parohiale.

După citirea Sfintei Evanghelii, ierarhul a rostit un ales cuvânt de învățătură pe marginea minunii înmulțirii pâinilor și a peștilor, relatată de pericopa evanghelică duminicală, arătând necesitatea priorității hranei spirituale în raport cu cea materială, prin ascultarea cuvântului Evangheliei și împărtășirea cu Sfintele Taine ca merinde duhovnicească pentru sufletul omului. De asemenea, s-a evidențiat și importanța stabilirii unor relații interumane bazate pe dragoste, solidaritate și sprijin reciproc dezinteresat, într-o lume marcată tot mai mult de interese meschine și ambiții deșarte, stricătoare a armoniei și a fraternității ce trebuie să existe în sânul societății omenești.

La priceasnă, corul de copii al parohiei a interpretat un buchet de pricesne închinare Maicii Domnului, iar la momentul convenit din cadrul Sfintei Liturghii numeroși credincioși s-au împărtășit cu Sfintele Taine.

La finalul Sfintei Liturghii, Preotul Paroh Flavius Ardelean a adus mulțumiri Preasfințitului Părinte Emilian Crișanul pentru slujirea arhierescă și dragostea părintească arătată față de credincioșii Parohiei Ortodoxe Pâncota, menționând că ziua de 11 August 2019 va rămâne în istoria Parohiei și a Comunității Ortodoxe Locale ca o zi de însemnătate deosebită și de încărcătură emoțională aparte. A urmat apoi o agapă frățească în curtea bisericii parohiale cu participarea tuturor credincioșilor prezenți.

Tabăra de la Căsoaia organizează activități educativ-informative

Sâmbătă 10 august 2019, au fost organizate activități educativ-informative la Căsoaia, derulate de Inspectoratul de Poliție Județean Arad (Agent șef Tocan Ciprian), împreună cu reprezentanții Inspectoratului de Jandarmi Județean Arad (Plutonier adjutant Monoranu Daniel) și cei ai Arhiepiscopiei Aradului (Arhim. Conf. Univ. Teofan Mada, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop Timotei).

În lunile iulie - august, la Tabăra din Căsoaia, se desfășoară cea de-a treia ediție a Școlii de Vară „Pro Sport, Pro Sănătate”, care își propune derularea unor activități extrașcolare pentru copiii județului Arad, organizate de Consiliul Județean Arad, în parteneriat cu Asociația „Proactivi pentru Viitor”. Au fost selectați un număr de peste 260 de copii din localitățile Chișineu Criș, Pecica, Lipova și Ineu.

Taina Sfântului Maslu pentru pacienții de la Clinica Laser System din Vladimirescu

Miercuri, 07 august 2019, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Timotei, Arhiepiscop al Aradului, s-a săvârșit Taina Sfântului Maslu pentru pacienții Clinicii Laser System, din cartierul Via Carmina, loc. Vladimirescu. Slujba Sfântului Maslu a fost săvârșită de Pr. Gheorghe Gligor, consilier social la Centrul Eparhial, Pr. Cosmin Corăci de la Parohia Odvoș și Pr. Bogdan-Ioan Tod de la Parohia Bodrogu-Nou.

La sfârșitul slujbei, Părintele Consilier Gheorghe Gligor, a rostit un frumos cuvânt de învățătură subliniind faptul că aflându-ne în postul Adormirii Maicii Domnului, cerem ajutorul Ei pentru întărirea în credință și pentru a dobândi sănătatea sufletească și trupească.

Tabără de limbă și cultură elină la Văsoaia, în Arhiepiscopia Aradului

În perioada 22-30 iulie 2019, s-a desfășurat, în satul Văsoaia din județul Arad, a IV-a ediție a Taberei de limbă și cultură elină. Printre organizatori se numără Fundația „Humanitas Christiana”, Asociația „Hoinarii Zarandului” și Asociația „Sfântul Nectarie”. La această ediție a taberei au luat parte un număr de 20 de cursanți: liceeni, studenți și absolvenți de diferite specializări: filosofie, teologie, limbi clasice și moderne, proveniți din diverse zone ale țării: Arad, Timișoara, Cluj-Napoca, Alba Iulia, Deva, București, Buzău. Programul taberei a cuprins cursurile de limbă greacă veche pentru nivelurile începător și mediu, susținute de dl lector univ. dr. Octavian Gordon de la Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității din București, și prezentări ale unor teme filocalice de către Părintele Agapie Corbu, starețul Schitului Bunavestire, aflat în apropiere. De asemenea, ca și la edițiile precedente, a susținut prelegeri de lingvistică dna lector univ. dr. Eugenia Bojoga, de la Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca.

Participanții au avut bucuria de a primi joi, 25 iulie, vizita Preasfințitului Părinte Emilian Crișanul, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Aradului. Preasfinția Sa le-a transmis celor prezenți binecuvântarea părintească a ÎPS Timotei, Arhiepiscopul Aradului, și a purtat un dialog viu cu cursanții pe tema actualității și importanței studierii limbilor clasice pentru accesul direct la scrierile patristice de limbă greacă.

În acest an, tabăra, fiind organizată într-un cadru tradițional românesc, a îmbinat în modul cel mai firesc ambianța de sat montan cu activitatea intelectuală pe care o presupune munca de traducător al textelor bisericești de limbă greacă. Sfintele Slujbe săvârșite zilnic, cu binecuvântarea ÎPS Părinte Arhiepiscop Timotei, au făcut ca întreaga atmosferă a taberei să aibă o pecete duhovnicească și bisericească.

(Știrile au fost preluate de pe site-urile episcopiaradului.ro și basilica.ro)

COMITETUL DE REDACȚIE

Președinte de onoare: ÎPS. Dr. TIMOTEI SEVICIU, Arhiepiscop al Aradului
Redactori coordonatori: Pr. IOAN TULCAN, Pr. CRISTINEL IOJA
Secretari de redacție: Pr. ADRIAN MURG, Pr. CAIUS CUȚARU,
SORIN GHEORGHE SĂPLĂCAN
Administrație: Pr. FILIP ALBU, Pr. LUCIAN FARCAȘIU

Articolele și corespondența se trimit pe adresa redacției:

Str. Academia Teologică, nr. 9, Arad
Tel/Fax: 0257-285.855, calea.mantuirii@yahoo.com
Tipărit la Poudique srl Arad.
ISSN: 1582-1951; Preț: 1 leu
Costul unui abonament este de 50 lei anual.